

A Képviselő-testületben képviselővel nem rendelkező jelölőszervezetek, az érdeklődő állampolgárok tájékoztatása érdekében a jelen előzetes tájékoztató megjelenik a zuglo.hu oldalon is.

Budapest Főváros XIV. Kerület Helyi Választási Iroda
1145 Budapest, Pétervárad u. 2.

Tárgy: előzetes tájékoztatás egyéni választókerületek kialakítása tárgyában

Tisztelt Képviselő-testület!

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. évi választásával kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom a Tisztelt Képviselő-testületet.

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény (a továbbiakban: Övjt.) 3. §-a értelmében a **települési önkormányzat képviselő-testülete** és a vármegyei közgyűlés **tagjainak számát** a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választása évének január 1-jei¹ lakosság száma alapján kell meghatározni. Az 5. § (1) bekezdése alapján a 10 000-nél több lakosú településen és a fővárosi kerületben a képviselők vegyes választási rendszerben - egyéni választókerületben és kompenzációs listán - jutnak mandátumhoz.

(2) Az egyéni választókerületek és a kompenzációs listás mandátumok száma:

- a) 25 000 lakosig 8 egyéni választókerületi és 3 kompenzációs listás mandátum,
- b) 50 000 lakosig 10 egyéni választókerületi és 4 kompenzációs listás mandátum,
- c) 75 000 lakosig 12 egyéni választókerületi és 5 kompenzációs listás mandátum,

d) 100 000 lakosig 14 egyéni választókerületi és 6 kompenzációs listás mandátum.

(3) Minden további 10 000 lakos után eggyel nő az egyéni választókerületben, és minden további 25 000 lakos után eggyel nő a kompenzációs listán választott képviselők száma.

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (továbbiakban: Ve.) 306. § (1) bekezdése szerint a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő központi szerv **az általános választást megelőző évben október 15-ig** átadja a települések, a vármegyék, illetve a főváros **lakosság számának szeptember 1-jei² adatait** a Nemzeti

¹ A két rendelkezésben (Övjt. és Ve.) írt időpont összhangjának jogalkotói megteremtése várható.

² A két rendelkezésben (Övjt. és Ve.) írt időpont összhangjának jogalkotói megteremtése várható.

A Képviselő-testületben képviselővel nem rendelkező jelölőszervezetek, az érdeklődő állampolgárok tájékoztatása érdekében a jelen előzetes tájékoztató megjelenik a zuglo.hu oldalon is.

Választási Iroda számára. A Nemzeti Választási Iroda a lakosságszámot három napon belül közli a helyi, illetve a területi választási iroda vezetőjével.

A Ve. 306/C. § szerint a helyi választási iroda vezetője az általános **választást megelőző évben november 30-ig** módosítja a választókerületi beosztást, ha

a) **a település lakosainak száma tízezer fölé emelkedik vagy megváltozik az egyéni választókerületek száma,**

b) valamelyik egyéni választókerület választásra jogosultjainak száma a településen egy egyéni választókerületre jutó választásra jogosultak számának átlagától való eltérése meghaladja a húsz százalékot.

Az Övjt. 2. §-a szerint a lakosságszám: azon személyek száma, akiknek a polgárok személyi és lakcím adatait tartalmazó nyilvántartásban szereplő **lakóhelye, lakóhely hiányában tartózkodási helye** az adott település (fővárosi kerület), a vármegye közigazgatási területén található, vagy akiknek a **lakóhelye csak az adott település** (fővárosi kerület) megnevezését tartalmazza.

A Nemzeti Választási Iroda Elnöke 2023. március 7-én kelt levelében tájékoztatóként megküldte az egyes települések 2023. január 1-jei lakosságszám adatait: Budapest XIV. kerületben a lakosságszám **107 438** fő. Mindez azt jelenti, hogy előreláthatóan a mandátumok száma 14 egyéni és 6 kompenzációs listában állapítható meg, ez természetesen a változhat, amennyiben a lakosságszám változik. A legutóbbi helyi önkormányzati képviselőválasztások során 15 egyéni választókerületi mandátum kiosztása volt lehetséges az akkori lakosságszám adatai alapján, így ennek megfelelően 15 egyéni választókerület kialakítása történt meg. A jelenlegi előzetes adatok alapján azzal számolunk, hogy – amennyiben nem nő a lakosságszám – a 15 egyéni választókerület számát 14-re szükséges csökkenteni, mely azt jelenti, hogy új egyéni választókerületeket kell kialakítani az ősz folyamán.

Az egyéni választókerületek kialakítását az alábbi jogszabályhelyek határozzák meg:

A Ve. 306/A. § (1) bekezdése alapján a tízezernél több lakosú településen az egyéni választókerületeket a helyi választási iroda vezetője alakítja ki. A választókerületek kialakításának kérdésében a helyi választási iroda vezetője előzetesen kikéri a helyi választási

A Képviselő-testületben képviselővel nem rendelkező jelölőszervezetek, az érdeklődő állampolgárok tájékoztatása érdekében a jelen előzetes tájékoztató megjelenik a zuglo.hu oldalon is.

bizottság véleményét, amely azonban a helyi választási iroda vezetőjét nem köti.

(2) Az egyéni választókerületeket úgy kell kialakítani, hogy

a) azok **összefüggő területet alkossanak**,

b) a központi névjegyzék alapján választásra jogosultak **száma megközelítően azonos** legyen.

(3) Az egyéni választókerületek kialakításakor az egyéni választókerület választásra jogosultjainak száma a településen egy egyéni választókerületre jutó választásra jogosultak számtani átlagától - a településszerkezeti, földrajzi és egyéb helyi sajátosságokra figyelemmel - **legfeljebb tizenöt százalékkal térhet el.**

A Ve. 306/B. §-ában foglaltak szerint a helyi választási iroda vezetője a választókerületek kialakításáról szóló - az egyéni választókerületek határát, a központi névjegyzék alapján az egyéni választókerületben választásra jogosultak számát, az egyéni választókerület választásra jogosultjai számának a településen egy egyéni választókerületre jutó választásra jogosultak számának átlagától való eltérésének mértékét, az öt százaléknál nagyobb eltérés indokát, valamint a helyi választási bizottság véleményét is tartalmazó - határozatát a helyben szokásos módon tizenöt napra közzéteszi.

Amint azt a fenti jogszabályhelyekhez tartozó **Nagykommentár** is ismerteti, az egyéni választókerületek kialakítása tekintetében a tízezer lakos feletti településeken:

„A tízezer lakos feletti településeken az egyéni választókerületek kialakítása a helyi választási iroda vezetőjének hatáskörébe tartozik (Ve. 306/A-306/B. §). A választókerületek kialakításának kérdésében a helyi választási iroda vezetője előzetesen kikéri a helyi választási bizottság véleményét, amely azonban a helyi választási iroda vezetőjét nem köti. Az egyéni választókerületeket úgy kell kialakítani, hogy azok összefüggő területet alkossanak, és a választásra jogosultak száma választókerületenként megközelítően azonos legyen. Az egyéni választókerületek kialakításakor az egyéni választókerület választásra jogosultjainak száma a településen egy egyéni választókerületre jutó választásra jogosultak számtani átlagától - a településszerkezeti, földrajzi és egyéb helyi sajátosságokra figyelemmel - legfeljebb tizenöt százalékkal térhet el.

A Ve. az önkormányzati egyéni választókerületek kialakításában figyelembe veszi az Alkotmánybíróság 22/2005. (VI. 17.) AB határozatát és a Velencei Bizottság Code of Good Practice in Electoral Matters című dokumentumában foglaltakat.

A Képviselő-testületben képviselővel nem rendelkező jelölőszervezetek, az érdeklődő állampolgárok tájékoztatása érdekében a jelen előzetes tájékoztató megjelenik a zuglo.hu oldalon is.

Az **Alkotmánybíróság** e határozatban az országgyűlési választókerületek kialakításáról tett megállapításokat, azonban indokolásában megjegyezte, hogy határozata ugyan az országgyűlési képviselő-választásokra vonatkozó szabályozással összefüggésben állapított meg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet, de az indokolásban foglalt elvi szempontok más választástípusokban, így az önkormányzati választások során is irányadók. A határozatban foglalt, elvi jelentőségű megállapítások az alábbiakban foglalhatók össze.

A határozat szerint az „egyenlő választójog alapelvéből következő alkotmányos követelmény, hogy az egyéni választókerületekben a választásra jogosultak száma a lehető legkisebb mértékben térjen el egymástól [...]. A választójog egyenlőségéből származó, a szavazatok súlyára vonatkozó alkotmányossági követelmények maximális teljesítésétől a jogalkotó csak megfelelő alkotmányos indok esetén térhet el. Minél jelentősebb az eltérés a választásra jogosultak száma [...] között, annál erősebb alkotmányos indok szükséges az eltérés igazolásához. Megfelelő indok lehet - egyebek mellett - a földrajzi viszonyok, a közigazgatási határok, valamint a nemzeti, illetve etnikai kisebbségek számarányának figyelembevétele. Ugyanakkor még a statisztikailag egyébként elhanyagolható különbségek is alkotmányellenesek lehetnek, ha azok a választókerületek határaival való manipuláció eredményeként jönnek létre. Történetileg a választás eredményének előzetes befolyásolását célzó ilyen jellegű változtatásokra (gerrymandering) a leggyakrabban a politikai erőviszonyok mesterséges átalakítása, illetve a kisebbségek politikai részvételének megnehezítése érdekében került sor. [...] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy minden körülmények között ellentétes az egyenlő választójog elvével, ha az egyéni választókerületekben a jegyzékbe vett választópolgárok száma közötti kétszeres eltérés mutatható ki”.

A **Velencei Bizottság** Code of Good Practice in Electoral Matters című dokumentuma a közös európai választójogi örökség egyik meghatározó elemének minősíti a választójog egyenlőségét. A dokumentum szerint az egyenlőség magában foglalja a mandátumok választókerületek közötti egyenletes elosztásának követelményét, amely a következőket tartalmazza:

- a képviselői helyek elosztása kiegyensúlyozottan, világos szempontok szerint kell, hogy megtörténjen, a következő lehetséges kritériumok figyelembevételével: népesség, a nemzeti kisebbségek számaránya, a regisztrált választópolgárok száma, a választójogukkal várhatóan élők aránya;

A Képviselő-testületben képviselővel nem rendelkező jelölőszervezetek, az érdeklődő állampolgárok tájékoztatása érdekében a jelen előzetes tájékoztató megjelenik a zuglo.hu oldalon is.

- a földrajzi, közigazgatási, valamint történelmi határvonalak számításba vehetők;
- az egy képviselői helyre jutó választópolgárok száma tekintetében a választókerületenkénti eltérés nem haladhatja meg a 10%-ot, és semmiképpen sem lépheti túl a 15%-ot. E szabályoktól csak kivételes körülmények esetén engedhető meg az eltérés (így az adott területen élő kisebbségek érdekeinek védelme, a szórványosan lakott terület egységének védelme érdekében);
- a képviselői helyek elosztásának rendszerét legkevesebb tízévenként újra kell vizsgálni, lehetőleg választásokon kívüli időszakokban;
- a választókerületek határvonalainak újbóli meghatározása esetén a következő szempontoknak kell érvényesülniük: elfogulatlanság, a nemzeti kisebbségek hátrányos helyzetbe kerülése lehetőségének kizárása, egy többségében független személyekből álló bizottság véleményének meghallgatása. (A bizottságnak lehetőség szerint legyen földrajzi, illetve szociológiai szakember tagja, a pártok legyenek benne egyenlő arányban képviselve, illetve szükség esetén a nemzeti kisebbségek is.)

A helyi választási iroda vezetője a választókerületek kialakításáról szóló határozatát a helyben szokásos módon tizenöt napra közzéteszi. A visszaélések megelőzése érdekében a Ve. előírja, hogy a határozat tartalmazza az egyéni választókerületek határát, a központi névjegyzék alapján az egyéni választókerületben választásra jogosultak számát, az egyéni választókerület választásra jogosultjai számának a településen egy egyéni választókerületre jutó választásra jogosultak számának átlagától való eltéréseinek mértékét, az öt százaléknál nagyobb eltérés indokát, valamint a helyi választási bizottság véleményét is.”

Tájékoztatom a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a Helyi Választási Iroda felkészül **az egyéni választókerületek számának valószínűsíthető (egyelőre nem biztos) csökkenésére** az új választókerületek kialakítására, tekintettel a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekre, a helyi adottságokra, szem előtt tartva az arányosság követelményét.

Ismételten rögzítem, hogy elméletileg nem kizárt, hogy a lakosságszám növekedhet olyan mértékben, aminek eredményeként nem kerül sor az egyéni választókerületek számának csökkenésére (ugyanakkor a szakemberek a gyakorlat oldaláról ezt nem valószínűsítik).

Budapest, 2023. március 16.

dr. Tiba Zsolt

jegyző, a Budapest XIV. Kerületi Helyi Választási Iroda vezetője

